

Akademска криза

Autor Administrator

Akademска криза Kršæanska inicijativa "Pro scientia", Glas Koncila
Криза нarušenih akademskih odnosa doživjela je svoju medijsku kul-minaciju na nedavnoj tiskovnoj konferenciji u Novinar-skom domu u Zagrebu, na kojoj su sudjelovali hrvatski znanstvenici, predstavnici sindikata, građanskih udruga i brojni novinari. U suradnji s profesorom Matkom Marušiæem objavljujemo pokušaj analize osno-va nepovoljnog stanja u hrvatskoj akademskoj zajednici.

Da je hrvatska akademска zajed-nica objektivno neuspješna do-kazuje mnogo mjerljivih parameta-ra, no dva su sama po sebi dovoljna za veliku zabrinutost. To su ne-vjerojatno izražena neuspješnost studenata (prosjeèena dužina studiranja i postotak studenata koji nikad ne diplomiraju) i beznaèajnost znanstvene produkcije na meduna-rodnoj razini. Sa zabrinutošæu opi-sujemo najvažnije razloge tomu. Nedolazak na posao Ni ne osvræuæi se na kasniji dola-zak a raniji odlazak s posla, ili oba-vljanje privatnih poslova na radnome mjestu u radno vrijeme, sam do-lazak na posao u hrvatskoj akademskoj zajednici vrlo je upitan pojam. Jednostavno reèeno, hrvatski sveuèilišni zaposlenici nisu obvezat-ni dolaziti na posao, pa na posao i ne dolaze. Standard nastave hrvatskih sveuèilišta jest: spojene skupine za seminare, predavanja koja kasne i nemaju veze s programom i ispite - depresivno masovne, usmene, neobjektivne, nestandardizirane i èesto korumpirane. Nastava se ne održava na vlastitom, nego na tuđim fakultetima za honorara, pa se dobivaju dvije plaæe za posao, manji od jednoga, a vrijedan nijednoga. Niski kriteriji Kriteriji vrsnoæe, izbora, napredovanja i nagraðivanja na hrvatskim su fakultetima toliko nepodnoš1jivo niski da ih stranci ne razumiju ni nakon najopšimijeg objašnjavanja. Evo jedan mali primjer, ne najstrašniji, ali vrijedan jer je razmjerno nepoznat: država daje novac za izdavanje znanstvenih èasopisa, u brojnim èasopisima potom od tog novca urednici najprije uzmu dodatnu plaæeu, a onda plaæeaju recenzente i autore. Kad se bolje pogleda, vidi se da se radi o vrlo uskom krugu ljudi, kružiæu koji obubvaæa i - urednike, recenzente i autore. Èasopis, naravno, nema nikakve vrijednosti i važnosti, izlazi neredovito, nitko ga ne èita, nema pretplatnika, a za sve je kriv – „nedostatak novca“. Nepostojanje administrativnog ustroja i odgovornosti Odgovori na sljedeæea pitanja poznati su samo èlanovima akademске zajednice, i to onima koji nisu imali izbora pa su se obraæali dekanima ih sveuèilišti. Koliko nas je na ozbiljno pitanje dobilo ozbiljan odgovor od jednog dekana, a napose od jednog rektora sveuèilišta? Je li ikomu poznato da je ijedan rektor ikad riješio ijedno teško, osjetljivo ili kljuèeno pitanje ili da ga je uopæe pokušao rješiti? Najbolje je sadašnjost i buduænost sveuèilišta nedavno u novinskom razgovoru opisao prof Bjeliš, rektor Sveuèilišta u Zagrebu: „Mi radimo izvrsno. Stvorili smo, Prošireni rektorski kolegij, na kojem odlièno razgovaramo. Èekamo da ministarstvo dade potreban novac. Što se nas tièe, spremni smo. Godine 2000. napravljeno je me-ðunarodno vrednovanje Sveuèilišta u Zagrebu i tadašnji je rektor objavio nalaze. Oni su bili napisani finim ezopovskim akademskim jezikom, ali i razmjerno površno èitanje otkrivalo je da su beznadno porazni. Nikad nikakva akcija nije poduzeta da se popravi bilo koji dio nalaza. Je li ikomu poznato da je iz akademске zajednice reagirano na ikakav stu-dentski zahtjev, osim da država dade novac da bi cijene u Studen-tskom centru i dalje ostale niske i da se dadnu dodatni ispitni rokovi, od-nosno snize ili ukinu uvjeti za upis? Je li ikad itko odgovarao za neodržanu ili slabo držanu nastavu, je li ikad sankcionirano propuštanje kojega nepodnošljivo nevaljala do-ktorata, izbor u znanstveno-nastav-no zvanje osobe koja ne zadovolja-va ne niske, nego nikakve kriterije znanstvene i akademске izvrsnosti? Koliko su dekani zaprimili prijava za zlostavljanje studenata, od klasièene nepristojnosti i intelektualnog ponižavanja u obliku višesatnog ili višednevnom èekanja usmenoga ispita do spolnog uznemiravanja, koliko su ih proslijedili rektorima, a na koliko su njih rektori reagirali? Doduše, dogodila se jedna jasna i usklaæena akcija hrvatskih sveuèilišta: usprotivila su se povlaštenom upisu djece hrvatskih branitelja; ne smije se to zaboraviti! Nepoštivanje studenata i zakona Od demokratske i ljudsko-pravno nekorektne akademске èetvrti, preko neodržavanja nastave, nepostojanja udžbenika, nepostojanja ikakve inte-rakcije, a zajednièki istraživaèki rad i mentorstvo da i ne spominjemo, do stvari koje se u pristojnorn društvu ne spominju, studenti na hrvatskim sveuèilištim najzanemareniji su njihov sastavni dio. Zamisao von Humboldta iz 19. stoljeæa o intelektualoj autonomiji sveuèilišta u Hrvatskoj se tumaèi kao nepostojanje odgovornosti prema zakonu, pa i vlastitim pravilnicima. To omoguæuje razmah neodgovornosti i korupcije, a poslijeèeno sigurnost u neradu i zaštiæenost od posljedica neuspješnosti. Nesnosna korumpiranost Akademска je korupcija drukèija od klasièene građanske, tajkunske i kriminalne. Krije se iza finoæe i intelektualne uzvišenosti, djeluje dugo-roèeno i najèešæe neizravno, a dogo-vara se frazama o društvenom inte-resu. Valuta nije novac nego usluge i protuusluge, neutemeljeni izbori i napredovanja i nebrojeni oblici na-grada i privilegija. Zajednièki naziv-nik korupcijskoj valuti akademске zajednice jest da sredstvo plaæanja nikad nije privatno, nego državno, tipa: „Ja æeu tebe predložiti u Akade-miju, a ti æeš meni dodijeliti kat u novoj bolnici“. Novac se na prvi pogled u toj pogodbi ne vidi, a zapravo je golem i - uvijek je državni. Svaki pokušaj protivljenja završava na èinenici da o tako visokim struèenja-cima i toliko specifiènim, složenim i uzvišenim temama mogu suditi - samo ti isti struènjaci, odnosno njihovi istovrsnici. A oni su, narav-no, autonomni u svojemu odluèi-vanju, tj. sami su sebi zakon.